

Hoe je een portfolio samen?

Inleiding

Van oorsprong is een portfolio is een grote map waarin kunstenaars hun werk stopten om het te laten zien potentiële klanten: een demonstratiemap dus. Tegenwoordig wordt bij steeds meer opleidingen (vooral in het HBO) gebruik gemaakt van een portfolio om opdrachten, werkstukken e.d. in te verzamelen.

Zo'n portfolio geeft een overzicht van wat je als student (leerling) kunt en wat je bijleert: het geeft een overzicht van wat je geleerd hebt en hoe dit totstand is gekomen.

Bij opleidingen moet je vaak gedurende de hele opleiding één portfolio bijhouden. Het is ook mogelijk om (bijvoorbeeld bij een NTL module) een portfolio aan te leggen voor één bepaald vak (of module).

Waarom een portfolio?

Het is belangrijk om bij het begin van het aanleggen van het portfolio te weten wat het doel van het portfolio is. Vraag dit zonnodig aan je docent.

Er bestaan drie soorten portfolio's:

1. show-case portfolio
2. beoordelings-portfolio
3. ontwikkelings-portfolio

Showcase-portfolio

In een showcase-portfolio presenteert je jezelf. Je laat jezelf van je beste kant zien. Je laat zien welke competenties je beheerst. Dit portfolio gebruik je om jezelf te presenteren bijvoorbeeld bij een sollicitatie voor een stageplaats of voor een nieuwe baan.

Beoordelings-portfolio

In dit portfolio laat je zien dat je bepaalde competenties hebt behaald. Dit portfolio gebruik je om te bewijzen dat je de leerdoelen hebt bereikt. In dit portfolio gaat het vooral om de kwaliteit van de producten. Meestal zit er aan dit portfolio ook een eindgesprek vast, waarin je dit portfolio presenteert.

Het ontwikkelings-portfolio

Het ontwikkelingsportfolio is bedoeld om te laten zien wat je geleerd hebt, maar vooral ook hoe dit totstand is gekomen. In zo'n portfolio laat je niet alleen de producten van je werk zien, maar reflecteer je ook op hoe de opdracht verlopen is. Ook een ontwikkelingsportfolio wordt meestal in één of meer gesprekken beoordeeld, maar het gaat daarbij niet zozeer erom hoe goed je iets beheerst, maar óf je het gedaan hebt en wat je ervan geleerd hebt.

Inhoud portfolio

Ieder portfolio bevat de volgende onderdelen

- inleiding op het portfolio
- inhoud (overzicht)
- materialen

Daarnaast kunnen in een portfolio nog voorkomen:

- logboek
- reflectieverslagen
- begeleidingsverslagen

Inleiding

Schrijf altijd een inleiding voor je portfolio. Hierin moet in elk geval duidelijk worden:

- van wie het portfolio is
- wat het doel is van het portfolio: wat moet het portfolio laten zien, welke vragen wil je met dit portfolio beantwoorden, wat wil je leren?
- voor wie het portfolio bedoeld is

Inhoud

Geef een overzicht van de inhoud van je portfolio. Geeft ieder onderdeel van je portfolio daarbij een nummer en een omschrijving. Noteer ook wanneer je het onderdeel in je portfolio hebt gestopt en houd ruimte vrij voor je begeleider om aan te geven of hij het materiaal gezien heeft.

Je kunt hiervoor gebruik maken van het werkblad 'portfolio inhoud'.

Materialen

De kern van je portfolio vormen uiteraard alle materialen. Welke materialen in het portfolio moeten worden opgenomen, staat in de opdracht of hoor je van je docent. Zorg dat van alles duidelijk is wat het is en van wie het is. Gebruik hiervoor zonnodig de 'koptekst' (<beeld> <kop- en voettekst>).

Logboek

Een logboek is een overzichtelijke en beknopte beschrijving van alles wat je gedaan hebt. Logboeken worden vaak bij praktisch werk gebruikt. Voor het bijhouden van een logboek kun je gebruik maken van het werkblad 'logboek' uit de NLT Toolbox.

Heel belangrijk bij een logboek is om het regelmatig bij te houden. Na afloop van een opdracht nog even een logboek invullen heeft geen zin!

Reflectieverslagen

Wanneer daarom gevraagd wordt door je docent of in de opdracht, voeg je reflecties toe aan je portfolio. Een reflectie is eigenlijk een spiegel-opdracht: je houdt jezelf (en bij groepsreflecties ook je groepsgenoten) een spiegel voor en beantwoord zo eerlijk mogelijk de vragen:

- hoe is de opdracht verlopen: wat ging goed en wat ging niet goed
- wat heb ik van de opdracht geleerd: wat wist ik al, wat is nieuw en in hoeverre sluit dit aan bij wat ik wilde leren?

Soms is het nodig om in het portfolio aan het eind één reflectieverslag op te nemen, soms moet je bij iedere opdracht een korte reflectie schrijven.

Voor groepsopdrachten kan het ook zijn dat je gevraagd wordt te reflecteren op de samenwerking. Gebruik hiervoor zonnodig het werkblad 'evaluatie groepswork' uit de NLT Toolbox.

Begeleidingsverslagen

Voor al bij een ontwikkelings-portfolio worden vaak één of meerdere begeleidingsgesprekken gevoerd. Hierbij wordt gekeken hoe het tot dan toe gaat en welke aspecten je bij het vervolg extra aandacht moet geven.

Neem een beknopt verslag van zo'n begeleidingsgesprek op in je portfolio. Vermeld in dit gesprek:

- wat volgens jou en je begeleider goed gaat
- wat volgens jullie beter kan (dit geldt zowel voor jou als voor de begeleiding!)
- aan welke verbeterpunten jullie de komende tijd aandacht gaan besteden
- welke afspraken jullie verder gemaakt hebben

Het portfolio bewaren

Er bestaan verschillende vormen waarin een portfolio bewaard kan worden.

In de eerste plaats natuurlijk een 'echte' demonstratiemap, waarin teksten, werkstukken e.d. bewaard worden. Dit is vooral handig als een deel van je werk niet digitaal is op te slaan (bijvoorbeeld grote tekeningen).

Meestal wordt in het onderwijs echter gekozen voor een digitaal portfolio. Veel HBO en WO opleidingen en sommige middelbare scholen hebben hiervoor speciale programmatuur. Als dat het geval is, kun je uiteraard het beste daarvan gebruik maken. Maar ook zonder deze programmatuur is het mogelijk een digitaal portfolio bij te houden. Zorg in dat geval voor een aparte map op je PC waarin je alle onderdelen van je portfolio bewaart. Houd je aan de volgende tips:

- Geef de map een informatieve naam waarin in elk geval staan:
 - het woord portfolio
 - jouw naam (en evt klas)
 - het vak / de module waarvoor het portfolio bedoeld is.

Bijvoorbeeld: *portfolio_fransjanssen_h4_NLT_sportprestaties*

- Zet documenten die bij elkaar horen (bijvoorbeeld een aantal documenten die bij één opdracht horen) in één submap in je portfolio.
- Geef alle bestanden (documenten en submappen) in de map ook namen waaruit blijkt wat erin zit (gebruik hiervoor de nummers uit je inhoudsopgave) en van wie het is.
- Maak van werkstukken die je niet digitaal kunt opslaan (een technisch ontwerp bijvoorbeeld) digitale foto's en stop die in je portfolio. Overleg met je docent wat je met het 'origineel' moet doen.

Bron: Delen van deze werkinstructie zijn afkomstig uit de NLT module 'sportprestaties' (nlt1-h007), de NLT module 'Rijden onder invloed' (nlt1-v103) en het HvA Onderwijsatelier (www.onderwijsatelier.hva.nl)

Zie ook:

- werkblad inhoud portfolio
- werkblad logboek